

Mulla- ja veekaitsetoetus

Fond	EAFRD
Sekkumisliik ¹	Keskkonna-, kliima- ja muud majandamiskohustused (artikkel 65)
Territoriaalne kohaldumisala ²	Riiklik
Asjaomased erieesmärgid ning kui vajalik, sektoripõhised eesmärgid ³	Sekkumise eesmärgiks on panustada strateegikava järgmistesse erieesmärkidesse: EE 4 – panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning säästvasse energiasse; EE 5 – edendada säästvat arengut ja selliste loodusvarade nagu vesi, muld ja õhk tõhusat majandamist; EE 6 – soodustada veekogumeid säästvaid põllumajanduspraktikaid pinna- ja põhjavee kvaliteedi tagamiseks.
Tulemusindikaator(-id)	R.14. Süsiniku säilitamine mullas ja biomassis: heitkoguste vähendamise ning süsiniku sidumisvõime säilitamise ja/või suurendamise kohustustega hõlmatud põllumajandusmaa osakaal R.18. Mulla kvaliteedi parandamine: mulla majandamist toetavate halduskohustustega hõlmatud põllumajandusmaa osakaal R.20. Vee kvaliteedi kaitse: vee kvaliteediga seotud halduskohustustega hõlmatud põllumajandusmaa osakaal
Toetuskõlblikud taotlejad ⁴	Toetuse saajad on põllumajandustootjad

Sekkumiste olemuse/nõuete kirjeldus, mis tagab efektiivse panuse erieesmärgi saavutamisse.⁵

Sekkumist rakendatakse hektaripõhise toetuse vormis (sekkumisliik „Keskkonna-, kliima- ja muud majandamiskohustused“). Sekkumisega võtab toetuse taotleja viieaastase kohustuse.

¹ Art. 99(a)

² Art. 99(b)

³ Art 99(c); art. 42; art.48; art. 52(2); art.60(3)

⁴ Art. 99(d)

⁵ Art. 99(c)

Mullakaitseks on sekkumine seotud vajadusega suurendada süsiniku sidumist muldades, vajadusega kaitsta muldade orgaanilise süsiniku varusid ning vajadusega vähendada mulla ja toitainete ärakannet.

Kõige suurem orgaanilise süsiniku emissioon toimub põllumajanduses turvasmuldadelt ning kõige suurema orgaanilise süsiniku sisaldusega ja mineraliseerumisele haavatumad on just haritavad turvas- ja turvastunud mullad. Seetõttu on vajalik vähendada selliste muldadega põllumajandusmaal mullaharimist ja soodustada nende maade hoidmist rohumaana.

Mullaerosioon mõjutab oluliselt mullaviljakust ning on üheks olulisemaks toitainete väljakannet põhjustavaks protsessiks. Isegi väikestes kogustes mulla ärakanne viib pika aja jooksul märgatava orgaanilise süsiniku ning fosforiühendite kaoni. Eestis on siiski erodeerunud muldade osakaal väga väike, erodeerunud ja erosioonihuga mullad moodustavad vaid 3,1% Eesti põllumaast. Üheks oluliseks erosiooni tõkestamise meetmeks on selliste alade pikaajaliste rohumaade alla viimine.

Veekaitseks on sekkumine suunatud põllumajandusmaale, millel toimuva põllumajandusliku tegevuse kaudu on võimalik vähendada pinna- ja põhjavee toitainesisaldust. Põhjaveekogumitele suunatud sekkumisena rakendatakse eelkõige põllumajandusmaa hoidmist rohumaana ning täiendavaid toetusega hüvitatavaid majandamispiiranguid. Pinnaveekogumitele suunatud sekkumisena rakendatakse eelkõige veeseadusega võrreldes laiemas veekaitsevööndi kehtestamist, millest tulenevad piirangud toetusega hüvitatakse.

Toetus on suunatud ainult keskkonnasõbraliku majandamise või mahetoetuse saajatele kui aktiivsematele põllumajandustootjatele, kuna just nende kasutuses olevate mulla- ja veekaitseks tundlike alade puhul on oht, et rohumaad võetakse kasutusse haritava maana. Toetust ei ole põhjust võimaldada ainult rohumaad hooldajatele, kes ei tegele aktiivse põllumajandustootmisega, kuna nemad tõenäoliselt ei hakka oma seniseid rohumaid põllukultuuride kasvatamiseks kasutama.

Toetust ei maksta HPK 2 kohaste märgalade/turbaalade kohta (põllu kohta, kus põllumassiivi põhimullana on üle 90% ulatuses turvasmullad).

Mullakaitsetoetuse saamise nõuded

- Toetuse taotleja peab hoidma põllu, mille kohta toetust taotleb, kohustuseperioodi kestel rohukamaras.
- Rohumaal ei kasutata rohukamarat kahjustavaid mullaharimistõid: maad ei künta, kultiveerita, koorita ning üldjuhul ka ei randaalita ega freesita. Rohumaad äestamine on lubatud.

- Taotleja võib rohukamarat uuendada ainult otsekülvi ja pealtparandamise teel, turvasmuldadel asuvat rohumaad on üks kord kohustuseperioodi jooksul lubatud randaalida või freesida.
- Rohukamara kahjustamine ülekarjatamise ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidiga on keelatud.
- Taotleja korraldab maa kohta, mille kohta toetust taotleb, mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla analüüsimiseks akrediteeritud laboratoriumisse. Taotleja korraldab mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni viie hektari toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta on võetud üks mullaproov, millest määratakse mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldus.
- Taotleja peab osalema üks kord kohustuseperioodi jooksul mullakaitseteemalisel koolitusel.
- Säästliku toitainekasutuse abivahendi ehk FASTi kasutamine. Nõue sisustatakse ja lisatakse siis, kui tööriist on valmis.

Põhjaveekaitse toetuse saamise nõuded

- Toetuse taotleja peab hoidma põllu, mille kohta toetust taotleb, kohustuseperioodi kestel rohukamaras.
- Rohumaal ei kasutata rohukamarat kahjustavaid mullaharimistöid: maad ei künata, kultiveerita, koorita ning ei randaalita ega freesita. Rohumaa äestamine on lubatud.
- Taotleja võib rohukamarat uuendada ainult otsekülvi ja pealtparandamise teel.
- Rohukamara kahjustamine ülekarjatamise ja üldhävitava süsteemse toimega herbitsiidiga on keelatud.
- Säästliku toitainekasutuse abivahendi ehk FASTi kasutamine. Nõue sisustatakse ja lisatakse siis, kui tööriist on valmis.
- Taotleja korraldab maa kohta, mille kohta toetust taotleb, mullaproovide võtmise ning proovide saatmise mullaanalüüside tegemiseks mulla analüüsimiseks akrediteeritud laboratoriumisse. Taotleja korraldab mullaproovide võtmise arvestusega, et iga kuni viie hektari toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta on võetud üks mullaproov, millest määratakse mulla happesus, taimedele omastatava fosfori ja kaaliumi sisaldus ning mulla orgaanilise süsiniku sisaldus.
- Taotleja peab osalema üks kord kohustuseperioodi jooksul veekaitseteemalisel koolitusel (kui taotlejal on ühtlasi pinnaveekaitse toetuse kohustus, ei pea sel koolitusel täiendavalt käima).

Pinnaveekaitse toetuse saamise nõuded

- Pinnaveekogumi äärde tuleb jätta veeseaduse kohasele 10 m veekaitsevööndile lisaks 40 m veekaitsevöönd ja 20 m veeseaduse kohasele veekaitsevööndile lisaks 30 m veekaitsevöönd, kus tuleb järgida samu nõudeid, mis veeseaduses. Nendeks on:
  - mullaharimistööd, väetise ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla ja -auna paigaldamine;
  - keemilise taimekaitsevahendi kasutamine (veeseaduses nimetatud registreeringuta).
- Säästliku toitainekasutuse abivahendi ehk FASTi kasutamine. Nõue sisustatakse ja lisatakse siis, kui tööriist on valmis.
- Taotleja peab osalema üks kord kohustuseperioodi jooksul veekaitseteemalisel koolitusel (kui taotlejal on ühtlasi põhjaveekaitse toetuse kohustus, ei pea sel koolitusel täiendavalt käima).

Asjakohaste baastaseme elementide kindlaksmääramine (nt asjakohane GAEC või kohustuslikud majandamisnõuded (SMR)), kui kohaldatav ning selgitus, kuidas kohustus ulatub kaugemale kohustuslikest nõuetest⁶

- HPK 1 Püsirohuma ja põllumajandusmaa suhtarvu säilitamine.
- HPK 2 Märg- ja turbaalade asjakohane kaitse.

Toetuskõlblikkuse tingimused⁷

- Toetuse saajad on põllumajandustootjad⁸, kel on kohustuse võtmise aastal keskkonnasõbraliku majandamise, mahe ökokava või mahe üleminekutoetuse kohustus või MAK 2014–2020 keskkonnasõbraliku majandamise või mahepõllumajandusliku tootmise kohustus.
- Toetusega hõlmatud maa peab asuma põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris.
- Mullakaitsetoetust võib taotleda vähemalt 0,3 ha suuruse põllu kohta, kus põllumassiivi põhimullana on 70–90% ulatuses turvasmullad (M, S, R, AM) ja/või vähemalt 70% erodeeritud (E,e) ja deluviaalmuldade (D) kompleks.
- Põhjaveekaitse toetust võib taotleda vähemalt 0,3 ha suuruse põllu kohta, mis asub vähemalt 50% ulatuses kaitsmata põhjaveega alal või olulisel allika- ja karstialal ning põllu kohta, millel asub allikas või karstivorm.

---

⁶ Art. 99(c)

⁷ Art. 99(d)

⁸ FIE, põllumajandusettevõtjad

- Pinnaveekaitse toetust võib taotleda toitainete tõttu kesises, halvas ja väga halvas seisundiklassis oleva pinnaveekogumiga piirneva põllu kohta. Täpsem sisend ja kaardikiht KIK projektist: „Veekaitsevööndite reostustundlikkuse ja kaldavööndi puhverribade rajamise vajalikkuse hinnangute kaardikihtide loomine“.⁹

Toetusmäärad/toetuse ühikumäärad/arvutusmeetodid (kaasa arvatud diferentseerimine territooriumide rühmade kaupa, kui kohaldatav) ning vajadusel lühike selgitus, miks just need on sobilikud sihttasemete saavutamiseks, arvestades baastaset¹⁰

---

⁹ <https://www.kik.ee/et/projekt/veekaitsevööndite-reostustundlikkuse-ja-kaldavööndi-puhverribade-rajamise-vajalikkuse>

¹⁰ Art. 99(f)